

Ár 2009, 1. október er fundur haldinn í Úrskurðarnefnd um viðskipti við fjármálafyrirtæki.

Mætt eru: Auður Inga Ingvarsdóttir, formaður, Geir Arnar Marelsson, Grétar Grétarsson, Guðlaug Brynja Ólafsdóttir og Hildigunnur Hafsteinsdóttir.

Fyrir er tekið **mál nr. 6/2009**:

M og N
gegn
Fjármálafyrirtækinu F

og kveðinn upp svohljóðandi

ÚRSKURÐUR:

I.

Málsmeðferð

Málsaðilar eru M og N, hér eftir nefnd sóknaraðili, annars vegar og F hér eftir nefnt varnaraðili, hinsvegar.

Málið barst úrskurðarnefnd þann 29. janúar 2009 með kvörtun sóknaraðila dagsettri sama dag. Kvörtunin var send varnaraðila og honum gefinn kostur á að tjá sig um hana og skýra sjónarmið sín. Svör varnaraðila bárust með bréfi hans dagsettu 27. febrúar 2009. Var bréfið sent sóknaraðila með bréfi nefndarinnar, dagsettu 3. mars 2009 og honum gefinn kostur á að koma á framfæri athugasemdum sínum. Bárust þær með bréfi sóknaraðila dagsettu 7. mars 2009. Með rafpósti frá úrskurðarnefnd þ. 27. ágúst 2009 var óskað eftir frekari upplýsingum frá sóknaraðila og bárust þær með rafpósti þ. 30. ágúst 2009. Voru þær upplýsingar bornar undir varnaraðila með rafpósti frá úrskurðarnefnd sama dag og bárust þær með rafpósti frá varnaraðila þ. 11. september 2009.

Málið var tekið fyrir á fundum nefndarinnar 27. mars, 27. apríl, 29. maí, 27. ágúst, 24. september og 1. október 2009.

II.

Málsatvik

Sóknaraðili var eigandi hlutdeildarskírteina í F peningamarkaðssjóði og F skammtímasjóði. Voru skírteini sóknaraðila í fyrrnefnda sjóðnum að markaðsvirði kr. 26.718.235 og í hinum síðarnefnda kr. 1.127.121 þann 6. október 2008. Rekstrarfélag sjóðanna var rekstrarfélag F. Voru hlutdeildarskírteini í sjóðunum gefin út af rekstrarfélaginu en varnaraðili nefndur „söluaðili sjóðsins“, sbr. 3. mgr. 3. gr. reglna F peningamarkaðssjóðs og 3. mgr. 3. gr. reglna F skammtímasjóðs. Annaðist varnaraðili samkvæmt ákvæðunum þjónustu við fjárfesta og milligöngu um útgáfu og innlausn hlutdeildarskírteina.

Föstudaginn 3. október kl. 14:17 sendi sóknaraðili rafpóst til viðskiptastjóra F þar sem beint er spurningu til viðskiptastjórans hvort hann hafi eitthvað breytt „...[s]amsetningunni s.l. daga/vikur eða er þetta óbr. Hvernig hafa skuldabréfin staðið sig.“ Af gögnum málsins verður ekki ráðið að bein fyrirmæli um að innlausn hlutdeildarbréfa hafi verið í tölvupóstinum.

Mánudaginn 6. október 2008 um kl. 10.00 hringdi sóknaraðili í viðskiptastjóra sinn hjá F, erindið var að selja eign í peningamarkaðssjóði F og skammtímasjóði F.

Að sögn varnaraðila tók viðskiptastjórinn við viðskiptafyrirmælum sóknaraðila og setti í gang það ferli sem lýkur með sölu hlutdeildarskírteinanna.

Þann sama dag tók Fjármálaeftirlitið ákvörðun um að stöðva tímabundið viðskipti með alla fjármálagerninga, sem útgefnir voru af tilteknum hlutafélögum, þ.á.m. varnaraðila. Mun tilkynning þessa efnis hafa birst kl. 10:13 greindan dag á heimasíðu Fjármálaeftirlitsins. Þann sama dag kl. 11:58 sendi varnaraðili Fjármálaeftirlitinu rafpóst þess efnis að af ákvörðun Fjármálaeftirlitsins leiddi að rekstrarfélag Fs kæmist ekki hjá því að fresta innlausn hlutdeildarskírteina í nafngreindum sjóðum, þ.á.m. peningamarkaðssjóði F og skammtímasjóði F, þar sem þeir innihéldu fjármálagerninga, sem fjármálaeftirlitið hefði stöðvað viðskipti með. Kl. 12:22 var sendur rafpóstur þar sem beðið var um að tilkynning um ákvörðun Fjármálaeftirlitsins yrði birt á innra og ytra neti varnaraðila. Birtist hún á vef varnaraðila kl. 12:23 og á innra neti kl. 12:26 og á vef rekstrarfélags F kl. 13:06. Ekki varð af innlausn hlutdeildarskírteina sóknaraðila áður en rekstrarfélag F tók þá ákvörðun að fresta innlausn hlutdeildarskírteina í umræddum sjóðum.

Hinn 31. október 2008 fékk sóknaraðili greiddar samtals kr. 22.581.104 úr peningamarkaðssjóði F og kr. 846.222 úr skammtímasjóði, hefur sjóðunum nú verið slitið.

Með bréfi sóknaraðila þ. 13. október 2008, var þess krafist að sóknaraðili fengi skaðabætur vegna meintrar handvamar starfsmanns F við að selja hlutdeildarskírteini sóknaraðila í peningamarkaðssjóði og skammtímasjóði F

Erindinu var hafnað með bréfi skilanevndar F dags. 8. janúar 2009.

III.

Umkvörtunarefni

Í kvörtunarbréfi setur sóknaraðili fram kvörtun sína með eftirfarandi hætti:

"Krafist er að málið verði endurskoðað frá grunni þar sem staðfest hefur verið að FME hafi lokað fyrir viðskipti sjóðanna mánudaginn 6. október rétt fyrir kl. 11:30 eða 1 1/2 klst. eftir að beiðni um að fjármunir okkar yrðu fluttir á almennan bankareikning var samþykkt af eignastýringu F en samtal við fjármálaráðgjafann fór fram um kl. 10.00, þann 6. okt. Í samtalinu þann 6. okt. var ítrekað farið fram á að fært yrði úr sjóðum sem eru í eignastýringu F á almennan bankareikning. Krafa okkar er því að okkur verði bættar þær skerðingar sem peningamarkaðssjóðir okkar urðu fyrir vegna vanrækslu F."

Sóknaraðili skýrði kröfu sína með tölvupósti dags. 27. ágúst 2009 þar sem hann krafðist kr. 6.404.203 vegna peningamarkaðssjóðs F og kr. 1.125.067 vegna skammtímasjóðs F. Auk þess bætti hann við kr. 1.543.765.00 vegna úrvalsvisitölusjóðs F auk þess bæta við kröfu um vexti frá 3. október 2008. Krafa sóknaraðila er alls kr. 12.658.528 auk áfallinna vaxta frá 3. október 2008.

IV.

Athugasemdir varnaraðila

Varnaraðili krefst þess að öllum kröfum sóknaraðila verði hafnað.

Varnaraðili kveður að sóknaraðili hafi hringt þann 6. október 2008 í viðskiptastjóra sinn hjá einkabankapjónustu varnaraðila. Samkvæmt frásögn sóknaraðila hafi símtalið átt sér stað um kl. 10.00 að morgni þess dags. Erindið hafi verið að selja eign í peningamarkaðssjóði og skammtímasjóði F. Viðskiptastjórinn hafi tekið við viðskiptafyrirmælum sóknaraðila og sett í gang það ferli sem lýkur með sölu hlutdeildarskírteinanna. Skömmu síðar hafi legið fyrir ákvörðun

Fjármálaeftirlitsins um að stöðva tímabundið alla fjármálagerninga tiltekinna félaga í NASDAQ OMX Iceland hf. Tilkyning um þetta hafi birst um kl. 10:13 samkvæmt upplýsingum frá Fjármálaeftirlitinu. Á sama tíma hafi Fjármálaeftirlitið sent tilkyningu sama efnis á tiltekinn póstlista, sem á eru m.a. helstu fjölmiðlar landsins. Stuttu síðar hafi innlausn hlutdeildarskírteina flestra sjóða hjá Rekstrarfélagi F, þ.á.m. peningamarkaðssjóði og skammtímasjóði F verið frestað ótímabundið á grundvelli 2. mgr. 27. gr. og 2. mgr. 53. gr. laga nr. 30/2003 um verðbréfasjóði og fjárfestingasjóði. Frestunin var almenn og náði til allra hlutdeildarskírteina í sjóðunum. Frestunin hafi verið gerð til að tryggja jafnræði hlutdeildarskírteinishafa við þessar einstöku aðstæður. Ekki hafi því tekist að selja eign sóknaraðila í nefndum sjóðum mánudaginn 6. október 2008.

Með tölvupósti dags. 11. september 2009 lagði varnaraðili fram gögn um að markaðsvirði hlutdeildarskírteina sóknaraðili í F peningamarkaðssjóði hafi verið kr. þ. 6. október 2008 kr. 26.718.235 og í F skammtímasjóði kr. 1.127.121. Varnaraðili upplýsir jafnframt að sóknaraðili hafi þ. 31. október 2008 hafi sóknaraðili fengið samtals kr. 22.581.104 úr F peningamarkaðssjóði og kr. 846.222 úr skammtímasjóði og lagði jafnframt fram gögn um innborgun á reikninga sóknaraðila með tölvupósti þ. 29. september 2009.

V.

Niðurstaða

Í málinu er óumdeilt að sóknaraðili óskaði eftir innlausn hlutdeildarskírteina í F peningamarkaðssjóði og F skammtímasjóði um kl. 10:00 að morgni þ. 6. október 2008. Af gögnum málsins verður ekki ráðið að sóknaraðili hafi beint fyrir mælum til F um að innleysa hlutdeildarskírteini sín í F úrvalsvísitölusjóði. Eins og málið liggur fyrir verður því að telja ósannað að beiðni um slíkt hafi verið færð fram af hálfu sóknaraðila. Verður því þegar af þeirri ástæðu að vísa frá öllum kröfum sóknaraðila er lúta að F úrvalsvísitölusjóði.

F peningamarkaðssjóður og F skammtímasjóður voru fjárfestingasjóðir, sbr. 3. mgr. 3. gr. reglna sjóðanna. Um sjóðina giltu því m.a. ákvæði III. kafla A. laga nr. 30/2003 um verðbréfasjóði og fjárfestingasjóði. Að morgni 6. október 2008 stöðvaði Fjármálaeftirlitið viðskipti með fjármálagerninga, útgefna af tilteknum hlutafélögum, þ.á.m. varnaraðila. Sú ákvörðun tók ekki til hlutdeildarskírteina í F peningamarkaðssjóði og F skammtímasjóði sem útgefin voru af rekstrarfélagi F. Gerði Fjármálaeftirlitið ekki kröfu um frestun innlausnar þeirra, sbr. 3. mgr. 53. gr. laga um verðbréfasjóði og fjárfestingasjóði nr. 30/2003. Rekstrarfélag F tók hins vegar í framhaldinu ákvörðun um að fresta innlausn hlutdeildarskírteina í greindum sjóðum og var ákvörðun um það birt á vef félagsins kl. 13:06 þ. 6. október 2008, en á vef varnaraðila kl. 12:23 þann sama dag. Fallast má á að fyrir hendi hafi þá verið sérstakar ástæður sem réttlætt hafi slíka frestun, sbr. 2. mgr. 53. gr. laga nr. 30/2003 um verðbréfasjóði og fjárfestingasjóði og 3. mgr. 5. gr. reglna F peningamarkaðssjóðs og 3. mgr. 5. gr. reglna F skammtímasjóðs. Skv. 3. másl. 2. gr. 53. gr. laga nr. 30/2003 kemur fram sú meginregla að hlutdeildarskírteini fjárfestingasjóðs séu innlausnarskyld og að um innlausn sjóðs fari samkvæmt reglum hans. Heimildir til að fresta innlausn hans ber því að skýra þröngt sem undantekningar frá þessari meginreglu laganna. Í 3. mgr. 3. gr. reglna F peningamarkaðssjóðs segir að hlutdeildarskírteini sjóðsins skuli innleyst á því kaupgengi, sem gildi á innlausnardegi ef umsóknir berist fyrir kl. 14:00. Í 3. mgr. 3. gr. reglna F skammtímasjóðs segir að hlutdeildarskírteini sjóðsins skuli innleyst á því kaupgengi, sem gildi á innlausnardegi, en ekki er getið um tímamörk umsóknar. Telur úrskurðarnefndin að eðlilegt hefði verið og í samræmi við góða viðskiptahætti að afgreiða þær beiðnir um innlausnir

hlutdeildarskírteina í nefndum sjóðum, sem borist höfðu áður en tilkynning um frestun innlausnar birtist á vef varnaraðila kl. 12:23 þann 6. október 2008.

Máli þessu er beint að varnaraðila einum. Reynir því ekki á aðild eða ábyrgð annarra aðila svo sem rekstrarfélags F, sem var útgefandi hlutdeildarskírteina í F peningamarkaðssjóði og F skammtímasjóði og fór með rekstur sjóðanna, NF sem ætla má að nú sé eigandi allra hluta í rekstrarfélagi F samkvæmt ákvörðun Fjármálaeftirlitsins dagsettri 21. október 2008 eða verðbréfavörslu F, sem var vörslufyrirtæki sjóðanna, sbr. 2. mgr. 3. gr. reglna F peningamarkaðssjóðs og 2. mgr. 3. gr. reglna F skammtímasjóðs. Rekstrarfélag F hefur nú slitið F peningamarkaðssjóði og F skammtímasjóði.

Ágreiningslaust er með aðilum að sóknaraðili hafi hinn 6. október 2008 óskað eftir innlausn hlutdeildarskírteina sinna í F peningamarkaðssjóði og F skammtímasjóði. Varnaraðili hefur ekki dregið fullyrðingu sóknaraðila um tímasetningu símtals sóknaraðila við varnaraðila og fyrir liggur í málinu útskrift frá símafyrirtæki sóknaraðila sem staðfestir að símtal átti sér stað úr síma sóknaraðila í síma varnaraðila kl. 10:03 að íslenskum tíma. Þegar sóknaraðili setti fram ósk sína um innlausn hlutdeildarskírteina sinna hafði stjórn rekstrarfélags F ekki tekið ákvörðun um frestun innlausnar þeirra. Þá hafði ákvörðun þar að lútandi hvorki verið tilkynnt Fjármálaeftirlitinu né birt opinberlega. Samkvæmt 1. mgr. 18. gr. laga um verðbréfavíðskipti nr. 108/2007 hvíldi sú skylda á varnaraðila að leita allra leiða til að tryggja bestu mögulegu niðurstöðu fyrir sóknaraðila, m.a. með tilliti til hraða, svo og að gera ráðstafanir sem miðuðu að sanngjarnri og skjótri framkvæmd fyrirmæla sóknaraðila, sbr. 1. mgr. 19. gr. laganna. Varnaraðili annaðist eins og fyrr greinir milligöngu um útgáfu og innlausn hlutdeildarskírteina í F peningamarkaðssjóði og F skammtímasjóði. Kom varnaraðili fram gagnvart viðskiptavinum sínum sem viðsemjandi þeirra og tók þóknun fyrir. Má því draga í efa að sóknaraðili hafi fremur en aðrir viðskiptavinir gert raunverulegan greinarmun á varnaraðila annars vegar og rekstrarfélagi F hins vegar. Gagnvart sóknaraðila getur heldur ekki skipt máli hvort ekki varð orðið við beiðni varnaraðila vegna atvika er vörðuðu varnaraðila eða rekstrarfélag F.

Með hliðsjón af öllu framanrituðu, svo og meginreglu 5. gr. laga nr. 108/2007, 18. og 19. gr. laga nr. 30/2003 og 19. gr. laga nr. 161/2002, verður að gera varnaraðila að bæta sóknaraðila það tjón sem hann hefur orðið fyrir af þeim sökum að ekki var orðið við beiðni hans um innlausn hlutdeildarskírteina hans í F peningamarkaðssjóði og F skammtímasjóði.

Upplýst er í málinu að markaðsvirði hlutdeildarskírteina sóknaraðila í F peningamarkaðssjóði var kr. 26.718.235 þann 6. október 2008 og kr. 1.127.121 þann 6. október 2008 í F skammtímasjóði. Alls nam markaðsvirði sóknaraðili í ofangreindum sjóðum kr. 27.845.356 þ. 6. október 2008. Sóknaraðila voru þ. 31. október greiddar kr. 13.337.140 og kr. 9.243.964 hlutdeildarskírteinin í F peningamarkaðssjóði þ. 31. október 2008 kr., og kr. 846.222 í F skammtímasjóði. Mismunurinn er kr. 4.418.030 sem varnaraðila verður gert að bæta sóknaraðila. Rétt þykir að sóknaraðili verði eins settur og ef innlausn hlutdeildarskírteina hans hefði farið fram 6. október 2008 í samræmi við beiðni hans. Verður varnaraðila því gert að greiða sóknaraðila verðmæti þeirra þann dag að frádregnum innborgunum. Rétt þykir að greiða sóknaraðila vexti samkvæmt 8. gr., sbr. 4. gr. laga um vexti og verðtryggingu nr. 38/2001 frá 6. október 2008 til 1. mars 2009, en þá var liðinn mánuður frá því að sóknaraðili lagði fram kvörtun til úrskurðarnefndar. Verður

varnaraðila gert að greiða sóknaraðila dráttarvexti frá þeim tíma eins og nánar greinir í úrskurðinum.

Athygli er vakin á því að varnaraðili er nú undir skiptum. Sóknaraðili verður því að lýsa kröfu sinni fyrir slitastjórn varnaraðila, sem mun taka afstöðu til hennar.

ÚRSKURÐARORÐ:

Varnaraðili, F greiði sóknaraðilum, M og N, kr. 27.845.356, ásamt vöxtum samkvæmt 8. gr., sbr. 4. gr., laga um vexti og verðtryggingu nr. 38, 2001 frá 6. október 2008 til 1. mars 2009, en með dráttarvöxtum samkvæmt 9. gr., sbr. 1. mgr. 6. gr. sömu laga frá þeim degi til greiðsludags, allt að frádregnum innborgunum kr. 13.337.140, kr. 9.243.964 og kr. 846.122 sem greiddar voru þ. 31. október 2008.

Reykjavík, 1. október 2009.